گروه روانشناسی رابینیا عرضه می کند :

آزمون های آنلاین روانشناسی همراه با تفسیر

آزمون های روانشناسی استاندارد شده

دوره های آموزش آنلاین روانشناسی

مقاله و مطالب مرتبط با روانشناسی

بررسی موردی اختلالات روانی

مشاوره ی آنلاین کسب و کار

www.rabinia.com

rabinia.com

www.rabinia.com

فصلنامه روان‌شناسی تربیتی
دانشگاه علامه طباطبائی
سال شانزدهم، شماره ۵۶، بهار ۹۹، ص ۵۱ تا ۶۳

Quarterly of Educational Psychology
Allameh Tabataba'i University
Vol. 16, No. 56, Spring 2020

پیامدهای روان‌شناختی کرونا ویروس جدید (کووید ۱۹) در کودکان: مطالعه مروری نظام‌مند

عسگر چوبداری[۱]، فاطمه نیک‌خو[۲]، فاطمه فولادی[۳]

تاریخ وصول: ۹۹/۰۲/۱۰ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۳/۱۵

چکیده

تغییر در سبک زندگی در نتیجه شیوع جهانی بیماری کووید ۱۹، کودکان را تحت شعاع قرار داده و پیامدهای روان شناختی به دنبال داشته است. بنابراین هدف مطالعه حاضر بررسی پیامدهای روان‌شناختی کرونا ویروس جدید (کووید ۱۹) در کودکان روش مرور نظام‌مند بود. بدین صورت که یافته‌های پژوهشی از سال‌های میلادی ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۰ در پایگاه‌های اطلاعاتی PupMed، Springer، Scopus، ProQuest، Science direct، Google Scholar با جستجوی کلیدواژه‌های کووید ۱۹، تاثیرات روان‌شناختی، سلامت روان، انزوای اجتماعی، مشکلات رفتاری-هیجانی، قرنطینه و کودکان مورد بررسی قرار گرفت که در نهایت براساس معیارهای ورود از بین ۶۲ مقاله مورد بررسی، ۱۵ مقاله وارد پژوهش و نتایج طبقه‌بندی، خلاصه و گزارش شد. ارزیابی حاصل از مقالات مورد بررسی نشان داد افزایش مشکلات رفتاری، مشکلات مربوط به خودتنظیمی، اضطراب و ترس، مشکلات مربوط به سازگاری و راهبردهای مقابله‌ای، تجربه بدرفتاری و آزار هیجانی، افزایش شدت اختلال‌های روانی و افسردگی و استرس پس از آسیب از پیامدهای روان‌شناختی شیوع بیماری کووید ۱۹ برای کودکان بشمار می‌رود. با توجه به پیامدهای روان‌شناختی منفی ناشی از شیوع بیماری کووید ۱۹ طراحی و برنامه‌ریزی راهبردهای مداخله‌ای و حمایتی در جهت کاهش اثرات منفی توصیه می شود.

واژگان کلیدی: پیامدهای روان‌شناختی، کودکان، بیماری کووید ۱۹.

۱. دکتری تخصصی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
asgar.choobdary@yahoo.com
۲. استادیار گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

Rabinia.com

www.rabinia.com

مقدمه

کروناویروس[1] از جمله ویروس‌هایی است که باعث عفونت‌های تنفسی می‌شود. این ویروس می‌تواند به شکل‌های بیماری‌های خفیف مانند سرماخوردگی تا بیماریهای شدیدتر مانند مرس[2] و سارس[3] نمایان شود. به تازگی این ویروس به نام کووید ۱۹[4] نام‌گذاری شده است. این بیماری برای اولین بار در شهر ووهان در استان هوبی چین آغاز شد، جایی که چندین مرکز درمانی، گروه‌هایی از بیماران مبتلا به مشکلات شدید تنفسی با علت نامعلوم را گزارش کردند (ژائو و همکاران[5]، ۲۰۲۰). براساس آمار جهانی پایگاه اطلاعاتی وردمتر[6] تا به امروز حدود ۷ میلیون نفر به این بیماری مبتلا شده‌اند که بالغ بر ۴۰۰ هزار نفر آن‌ها جان خود را از دست داده‌اند (وردمتر، ۲۰۲۰). سازمان بهداشت جهانی[7] (۲۰۲۰) این بیماری را به عنوان یک تهدید بزرگ برای سلامت جسمانی و روانی معرفی کرده است چرا که شیوع بیماری کووید ۱۹ منجر شده است تا زندگی روزانه و عادی خانواده‌ها تغییر یابد و به شکل ویژه‌ای بر سبک زندگی خانواده‌ها تاثیر گذاشته است (شن[8] و همکاران، ۲۰۲۰). گاش، دابی، چاترجی و دابی[9] (۲۰۲۰) نشان دادند که در زمان بروز بحران به ویژه بیماری همه‌گیر، کودکان به احتمال بیشتری دچار مشکلان روان‌شناختی می‌شوند. با شیوع بیماری کووید ۱۹ مراکز مختلفی از جمله مدارس تعطیل شدند، روابط اجتماعی به شدت محدود شد و فعالیت‌های اوقات فراغت خارج از خانه لغو یا بسیار کاهش یافته است که کلافگی و بی‌حوصلگی در کودکان را به دنبال داشته است. همچنین بیماری کووید ۱۹ با تاثیر گذاشتن بر رفتار روزمره مردم، منجر به گسترش احساس اضطراب، افسردگی، ترس و نگرانی‌های مزمن در بین افراد جامعه به ویژه کودکان شده است.

اگر چه به نظر می‌رسد کودکان در مقایسه با بزرگسالان کمتر شکل شدیدی از بیماری کووید ۱۹ را نشان می‌دهند، اما مختل شدن دریافت حمایت‌های خانوادگی، افزایش ترس

1. Coronaviruses
2 MERS
3. SARS
4. COVID-19
5. Zhu
6. worldometer
7. World Health Organization
8. Shen
9. Ghosh, Dubey, Chatterjee & Dubey

Rabinia.com

www.rabinia.com

از دست دادن وابستگان و در صورت مرگ یکی از اعضا، اختلال در فرآیند داغدیدگی و سوگواری می‌توانند منجر به مشکلات جدی در سازگاری شده و زمینه ساز بروز اختلال استرس پس از آسیب، افسردگی و حتی افکار خودکشی در کودکان شود (پارک و همکاران، ۲۰۲۰ به نقل از ژیائو و همکاران، ۲۰۲۰).

براساس پژوهش‌های انجام شده کودکان در زمان شیوع این بیماری، احساس ترس و اضطراب، کاهش اشتها، انزوای جسمی و اجتماعی را تجربه می‌کنند و مشکلات هیجانی و رفتاری (حواس‌پرتی و تحریک پذیری) زیادی را نشان می‌دهند. ژیاو[1] و همکاران (۲۰۲۰) معتقدند کودکان در جریان شیوع بیماری کووید ۱۹ اغلب به دلیل انزوای اجباری و بسته شدن مدرسه، مجبور هستند برای مدت طولانی در خانه بمانند، که این امر باعث شده است ارتباط محدود با همکلاسی‌هایشان داشته باشند و فعالیت‌های فیزیکی در بین آنها کاهش یابد و در نتیجه مشکلات رفتاری و هیجانی بیشتری از خود نشان بدهند.

همچنین قرنطینه شدن در خانه و همایندی آن با عوامل دیگری مانند بیماری روانی و سوء مصرف مواد والدین، وضعیت اجتماعی اقتصادی پایین خانواده، قرار گرفتن در معرض خشونت خانگی و کمبود فرصت‌های بازی و سرگرمی، می‌تواند به شدت سلامت روان کودکان را در زمان شیوع کووید ۱۹ تهدید کند (فگرت، ویتیلیو، پلنر و کلینز[2]، ۲۰۲۰). از سوی دیگر کودکان در صورت مشاهده بیماری در دیگران ممکن است اختلال‌هایی از قبیل اختلال استرس پس از آسیب و بی‌خوابی را نشان دهند (روسلا، ۲۰۲۰).

به طور کلی شیوع بیماری کووید ۱۹ می‌تواند به احساس ناامنی، اضطراب، ترس، افسردگی، بی‌خوابی و بدخوابی، مشکلات رفتاری، تحریک پذیری، اختلال استرس پس از آسیب و وسواس فکری –عملی در کودکان منجر شود و مشکلات سلامت روان زیادی به همراه داشته باشد (گاش، دابی، چاترجی و دابی، ۲۰۲۰). از آنجایی که مشکلات سلامت روان در کودکان نه تنها می‌تواند عوارض و هزینه‌های فردی داشته باشد، بلکه می‌تواند خانواده و جامعه را دچار مشکل نماید (هولینگ[3] و همکاران، ۲۰۱۴). بنابراین شناخت جنبه‌های مشکلات روان‌شناختی شیوع کووید ۱۹ می‌تواند زمینه برای پیشگیری، آموزش، مداخله و درمان موثر را برای خانواده‌ها، متخصصان و روان‌شناسان فراهم آورد. همچنین

1. Jiao
2. Fegert, Vitiello, Plener & Clemens
3. Holling

Rabinia.com

www.rabinia.com

مرور نظام‌مند یافته‌های علمی در حوزه پیامدهای روان‌شناختی بیماری کووید ۱۹ با توجه به همه‌گیری بالا در بین افراد جامعه ضرورتی دو چندان دارد. بنابراین در این پژوهش، یافته‌های علمی در مورد پیامدهای روان‌شناختی کووید ۱۹ در کودکان به صورت نظام‌مند، بررسی شده است.

روش

روش پژوهش حاضر از نوع مطالعه مروری نظام‌مند است. با استفاده از این روش به مرور نظامند یافته‌های علمی انجام شده در زمینه تاثیر روان‌شناختی کووید ۱۹ در کودکان پرداخته شده است. به منظور انجام مطالعه مرور نظام‌مند، یافته‌های پژوهشی منتشر شده از زمان شیوع کووید ۱۹ (سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰) در پایگاه‌های اطلاعاتی PupMed، Springer، Scopus، ProQuest، Science direct، Google Scholar مورد بررسی قرار گرفتند. در پایگاه‌های اطلاعاتی ذکر شده جهت جستجو از کووید ۱۹، تاثیرات روان‌شناختی، سلامت روان، انزوای اجتماعی و قرنطینه و کودکان استفاده شد. مقالات مرتبط با این کلیدواژه‌ها دانلود شده و موارد تکراری حذف شدند. پژوهش‌های مرتبط براساس عنوان و چکیده شناسایی شدند. مقالات انتخاب شده براساس معیارهای ورود که در زیر آورده شده‌اند، مورد بررسی قرار گرفت.

معیارهای ورود و خروج: مطالعاتی که وارد پژوهش شدند کلیدواژه‌های مورد جستجو را شامل و مستقیما به تاثیر شیوع کووید ۱۹ در کودکان پرداخته بودند. این مقالات در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ به زبان انگلیسی در نشریات معتبر منتشر شده بودند. مقالاتی که امکان دسترسی به متن کامل آن‌ها فراهم نبود و به پیامدهای روان‌شناختی کووید ۱۹ در کودکان نپرداخته بودند از پژوهش خارج شدند. محتوای مقالات استخراج شده براساس چند مولفه مورد ارزیابی پژوهشگران مقاله حاضر قرار گرفت.

سنجش کیفیت مقالات: ابتدا کلیدواژه‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی مورد نظر براساس محدوده زمانی تعیین شده، جستجو شد. مقالاتی که با کلیدواژهای پژوهش هماهنگی داشت انتخاب شدند. همچنین جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی نشان داد که پژوهش‌های اندکی در این زمینه انجام شده است. در ابتدا ۶۲ مقاله مورد بررسی قرار گرفت. ۳۰ مقاله به علت اینکه معیارهای ورود به پژوهش را نداشتند و ۱۵ مقاله نیز به علت سایر معیارها از قبیل مقاله اصیل

www.rabinia.com

نبودن مقاله و عدم چاپ در نشریات معتبر و بخشی از روزنامه و جراید بودن از پژوهش خارج شدند. در نهایت ۱۵ مقاله وارد پژوهش شده و مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت (شکل ۱).

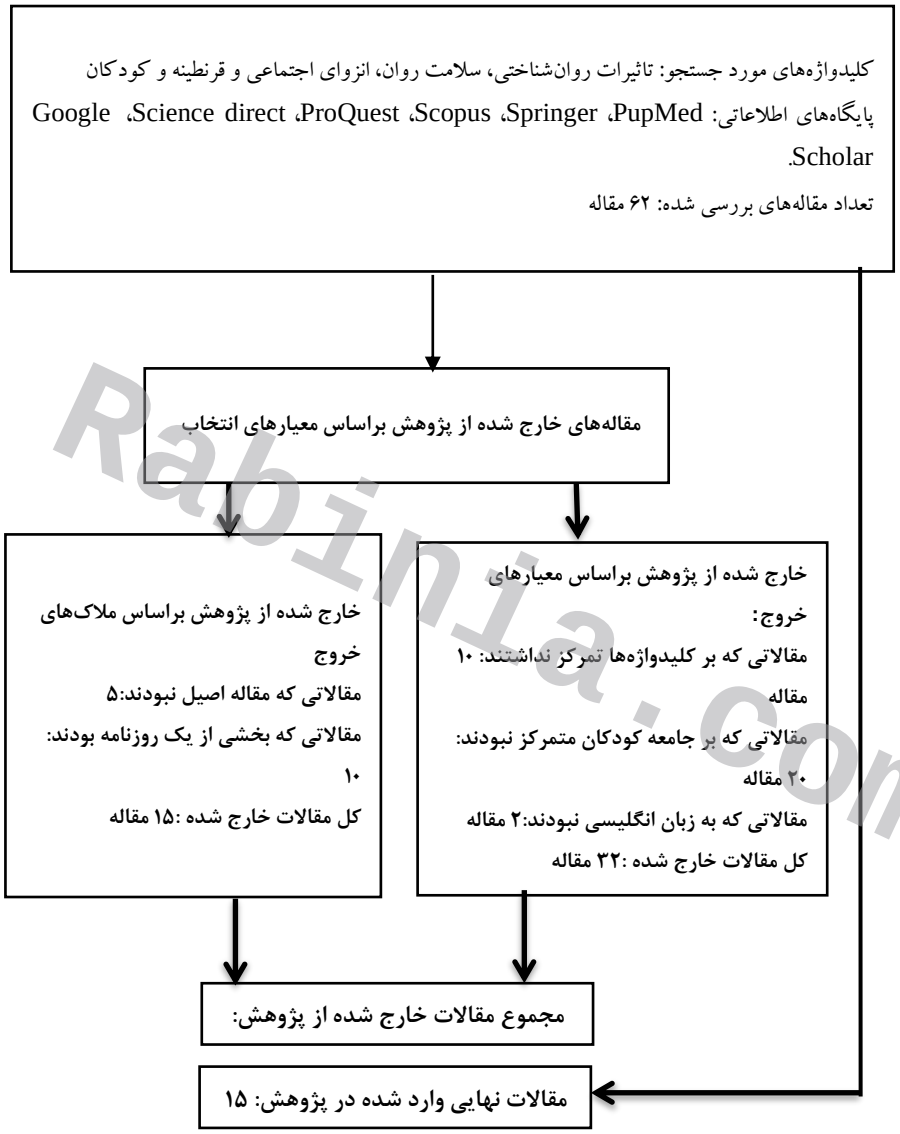

شکل ۱. روند بررسی و انتخاب مقالات پژوهش (فلوچارت)

www.rabinia.com

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش‌هایی که ملاک‌های ورود را داشتند به دقت مورد بررسی قرار گرفتند. خلاصه مطالب مقالات (نویسنده، سال پژوهش، موضوع، و نتیجه‌گیری) در جدول ۱ ارائه شد و در ادامه مولفه‌های استخراج شده به طور تفصیلی مورد بررسی قرار گرفت.

جدول۱. خلاصه مقالات بررسی شده در حوزه پیامدهای روان‌شناختی کووید ۱۹ در کودکان

ردیف	نویسنده	سال پژوهش	موضوع	نتیجه‌گیری
۱	ژیائو و همکاران	۲۰۲۰	اختلالات رفتاری و هیجانی در کودکان در زمان شیوع کووید ۱۹	نتایج این پژوهش نشان داد که چسبیدن به والدین، بی‌توجهی، تحریک پذیری، نگرانی، ترس، وسواس، مشکلات خواب، خستگی و کابوس از بیشترین مشکلات رفتاری و هیجانی کودکان در دوران شیوع بیماری کووید ۱۹ بود.
۲	وانگ و همکاران	۲۰۲۰	کاهش مشکلات ناشی از خانه ماندن برای کودکان در دوران شیوع کووید ۱۹	نتایج نشان داد کودکانی که در خانه می‌مانند با مشکلاتی مانند افزایش وزن به علت عدم تحرک و مشکلات خواب مواجه هستند
۳	لیو و همکاران	۲۰۲۰	ملاحظات مربوط به مشکلات سلامت روان در کودکانی که در قرنطینه به سر می‌برند	نتایج این پژوهش نشان داد مشکلاتی از قبیل نگرانی، استرس پس از آسیب، ترس و بی‌خوابی از مشکلات رایج در زمان قرنطینه می‌باشد
۴	دالتون، ریپا و استین	۲۰۲۰	حمایت‌های روان‌شناختی برای کودکان در زمان شیوع کووید ۱۹	این پژوهش نشان داد به علت مشکلاتی که ناشی از قرنطینه شدن هست کودکان با مشکلات سازگاری مواجه هستند و نیازمند دریافت حمایت‌های روانشناختی می‌باشند.
۵	لی	۲۰۲۰	وضعیت سلامت روان در دانش‌آموزان در زمان شیوع کووید ۱۹	این دانش‌آموزان نگرانی در مورد بازگشت به شرایط قبل مشکلات مربوط به سازگاری نشان می‌دهند
۶	گولبراست، ون و میلر	۲۰۲۰	کووید ۱۹ و مشکلات سلامت روان در کودکان و نوجوانان	نتایج این پژوهش نشان داد که مشکلات سلامت روان در دوران کووید ۱۹ همان مشکلاتی است که قبلا وجود داشته است و نیاز است که در این زمینه مداخلات موثر صورت بگیرد.

www.rabinia.com

۷	کورتس و همکاران	۲۰۲۰	بررسی و مدیریت کودکان مبتلا به اختلال نارسایی توجه/بیش فعالی در دوران شیوع کووید ۱۹	نتایج نشان داد کودکان با نارسایی توجه/بیش فعالی در دوران شیوع قرنطینه و ماندن در خانه، مشکلات رفتاری بیشتری نشان می‌دهند.
۸	ژانگ و همکاران	۲۰۲۰	بررسی مشکلات خلقی، استرس حاد و مشکلات رفتاری در کودکان با نارسایی توجه/بیش فعالی در دوران شیوع کووید ۱۹	نتایج این پژوهش نشان داد به علت بسته شدن مراکز درمان و ماندن در خانه کودکان با نارسایی توجه /بیش فعالی با مشکلات خلقی، استرس حاد و مشکلات رفتاری مواجه هستند.
۹	مک گراث	۲۰۲۰	اختلال نارسایی توجه/بیش فعالی و کووید ۱۹	نتایج این پژوهش نشان داد که کودکان با نارسایی توجه بیش فعالی با مشکلاتی مربوط به کنترل فیزیکی، مصرف دارو، مداخلات گروهی و فردی در زمان شیوع کرونا مواجه هستند.
۱۰	گاش و همکاران	۲۰۲۰	مشکلات سلامت روان در کودکان در زمان شیوع بیماری کووید ۱۹	نتایج این پژوهش نشان داد که عواملی از قبیل سواستفاده، نادیده گرفتن، مشکات خواب و مشکلات تحصیلی، سلامت روان کودکان را در زمان شیوع کووید ۱۹ تهدید می‌نماید.
۱۱	گریچینا	۲۰۲۰	مشکلات سلامت روان در کودکان در زمان تعطیلی مدارس به علت شیوع کووید ۱۹	نتایج این پژوهش نشان داد که کمبود فعالیت‌های بدنی و حضور اجتماعی می‌تواند سلامت روان کودکان را به شکل منفی تحت تاثیر قرار دهد.
۱۲	نارزیسی	۲۰۲۰	بررسی اثرات کووید ۱۹ در مدیریت کودکان مبتلا به طیف اتیسم	نتایج این پژوهش نشان داد که در زمان شیوع بیماری کووید ۱۹ کودکان مبتلا به اختلال طیف اتیسم با مشکلات از قبیل تشدید مشکلات رفتاری، دریافت مداخلات موثر و افزایش اضطراب مواجه هستند.
۱۳	هامفریز، ماینت و زینا	۲۰۲۰	بررسی خشونت‌های خانگی در زمان شیوع کووید ۱۹	نتایج این پژوهش نشان داد که به علت مشکلات ارتباطی و مهارت های زندگی والدین، در زمان شیوع کووید ۱۹ احتمال افزایش خشونت

Rabinia.com

www.rabinia.com

				خانگی و افزایش مشکلات رفتاری در کودکان وجود دارد.
۱۴	روسلا	۲۰۲۰	کودکان و بیماری کووید ۱۹: پیشنهادهایی در مورد اختلال استرس پس از آسیب	نتایج این پژوهش نشان داد که به علت قرنطینه در خانه چالش‌هایی از قبیل افزایش اختلال استرس پس از آسیب وجود دارد. بنابراین والدین ضمن فراهم سازی محیطی آرام به توضیح شرایط موجود بپردازند.
۱۵	کاکس، پلانبک و براهید	۲۰۲۰	کاهش مشکلات شیوع کووید ۱۹	نتایج نشان داد که کودکانی که نیازهای ویژه دارند به علت مشکلات ارتباطی که دارند معرض مشکلات سلامت روان قرار دارند.

شیوع کووید ۱۹ می‌تواند با پیامدها و مشکلات روان‌شناختی در کودکان همراه باشد. بررسی پژوهش‌های منتشر شده در این زمینه نشان دهنده برخی از این پیامدهاست که در ادامه ذکر شده است.

۱. **افزایش مشکلات رفتاری و هیجانی**: بسته شدن مدارس و قرنطینه شدن در خانه، منجر به کاهش فعالیت‌های بدنی و تعاملات اجتماعی در کودکان می‌شود که همین امر می‌تواند به افزایش مشکلات رفتاری و هیجانی منجر شود. براساس پژوهش ژیائو و همکاران (۲۰۲۰) مشکلاتی از قبیل بیش‌فعالی، کابوس‌های شبانه، خستگی و بی‌حوصلگی، اشتهای پایین، نگرانی، تحریک پذیری و بی‌توجهی از مشکلات هیجانی و رفتاری است که در دوران شیوع کرونا دیده می‌شود.

۲. **مشکلات مربوط به خودتنظیمی:** شیوع کووید ۱۹ با مشکلاتی از قبیل خودتنظیمی به علت تغییر ساعت خواب، تماشای طولانی مدت تلویزیون و استفاده مداوم از گوشی‌های هوشمند برای انجام تکالیف درسی، روند عادی زندگی بزرگسالان و کودکان را تغییر می‌دهد. این موارد می‌تواند مشکلات و مسائل روان‌شناختی برای کودکان ایجاد نماید (وانگ و همکاران، ۲۰۲۰).

۳. **اضطراب و ترس**: در اثر شیوع بیماری کووید ۱۹ و قرنطینه شدن کودکان در محیط خانه و اخبار مرتبط با این بیماری از قبیل انتقال سریع بیماری و مرگ، کودکان دچار ترس و اضطراب می‌شوند. ترس از دست دادن و والدین، اضطراب مبتلا شدن به بیماری در کودکان دیده می‌شود (لیو و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین براساس نظر دالتون، ریپا و استین

www.rabinia.com

(۲۰۲۰) بیماری کووید ۱۹ از شیوع بالایی برخوردار است این امر زمینه را برای افزایش استرس و اضطراب والدین ایجاد می‌کند که می‌تواند با افزایش استرس و اضطراب در برخی از کودکان همراه باشد.

۴. **مشکلات مربوط به سازگاری و راهبردهای مقابله‌ای**: بسیاری از کودکان که به مدرسه می‌روند، با بسته شدن مدرسه به علت بیماری کووید ۱۹ مشکلات مربوط به سازگاری نشان می‌دهند. در محیط مدرسه کودک تعاملات اجتماعی زیادی را معمولا با دوستان خود برقرار می‌نماید. پژوهش‌ها نشان می‌دهد با بسته شدن مدارس و نیز کاهش فعالیت‌های اجتماعی در نتیجه بیماری کووید ۱۹، تعاملات کودکان به ویژه با گروه همسالان کاهش می یابد. کاهش تعامل با همسالان با مشکلاتی در سازگاری اجتماعی مرتبط است (پارک و همکاران، ۲۰۲۰).

۵. **تجربه بدرفتاری و آزار هیجانی**: تصمیم برای تعطیلی مشاغل مختلف در زمان اوج شیوع بیماری کووید ۱۹ ممکن است برای برخی از خانواده‌ها مشکلات اقتصادی به بار آورد که این امر می‌تواند به افزایش تعارضات خانوادگی منجر شود. افزایش تعارضات خانوادگی در بسیاری مواقع، بدرفتاری با کودکان را درپی خواهد داشت (آلتفیم و ولینهارس، ۲۰۱۶). به نظر می رسد مشکلات اقتصادی و تعارضات خانوادگی بر الگوی فرزندپروری و چرخه تعامل والدین و کودکان اثرگذار است (وندواتر و لندسفورد، ۱۹۹۸).

۶. **افزایش شدت مشکلات روان‌شناختی در کودکان**: کودکانی که دچار برخی از اختلال‌های روان‌شناختی مانند نارسایی توجه/بیش فعالی یا اختلال اتیسم هستند در زمان قرنطینه به علت شیوع کووید ۱۹، با مشکلاتی از دریافت درمان و مداخله مناسب، کنترل رفتار و خودتنظیمی، بازگشت وعود نشانه‌های بهبود یافته مواجه هستند. این کودکان ممکن است نتوانند با شرایط ناشی از بیماری کووید ۱۹ به خوبی انطباق یابند (نارزیسی، ۲۰۲۰؛ مک گراث، ۲۰۲۰).

۷. **افسردگی و استرس پس از آسیب:** ماندن در خانه برای بسیاری از کودکان خوشایند نیست و این امر می‌تواند به تجربه تنهایی و در نهایت افسردگی منجر شود. کودکانی که در اثر این بیماری، یکی از اعضای خانواده را از دست می‌دهند، به علت ناتوانی در سوگواری و غم فروخورده شده، نشانه‌های استرس پس از آسیب یا استرس حاد را نشان می‌دهند (روسلا، ۲۰۲۰).

www.rabinia.com

پیامدهای روان‌شناختی کووید ۱۹ برای کودکان باید براساس سایر موارد مداخله‌گر از قبیل مشکلات زمینه‌ای والدین، داشتن اختلال روان‌شناختی در کودک یا خواهر و برادر، نداشتن مهارت‌های حل مساله و سازگاری نیز مورد بررسی و توجه قرار گیرد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر مطالعه مروری نظام‌مند پیامدهای روان‌شناختی کرونا ویروس جدید (کووید ۱۹) در کودکان بود. نتایج این پژوهش نشان داد که شیوع بیماری کووید ۱۹ با مشکلات روان‌شناختی برای کودکان می‌تواند همراه باشد. نتایج این پژوهش همسو با نتایج پژوهش‌های واینرو همکاران[1] (۲۰۲۰) است که در پژوهشی مروری نشان دادند بسته شدن مدارس می‌تواند به مشکلات روان‌شناختی در افراد منجر شود و در این زمینه نیاز است که حمایت‌ها و مداخلات مرتبط با سلامت روان صورت پذیرد. کانگ، ژیانگ، یوانگ و چن[2] (۲۰۲۰) معتقدند در وضعیت بحرانی و اضطراری، همانند شیوع بیماری کووید ۱۹، اثرات بیماری نه تنها می‌تواند باعث ایجاد مشکلات سلامت روان شود بلکه تأثیر ماندگاری بر عواطف منفی افراد نیز خواهد داشت. دلایل زیادی وجود دارد که شیوع بیماری‌های واگیر و به دنبال آن قرنطینه تأثیرات مخرب روان‌شناختی به همراه دارد. در زمان شیوع بیماری و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی آن مانند، تعطیل شدن کسب و کارها و مراکز آموزشی همانند مدارس و دانشگاه‌ها، باعث ایجاد مشکلات زیادی در افراد جامعه می‌شود که می‌تواند به نوبه خود سبب احساس تنش، سرخوردگی و اضطراب شود (مینارد، پرلمن و کیریکپاتریک[3]، ۲۰۱۹).

به طور کلی، اگرچه تحقیقات پزشکی نشان می‌دهد که کودکان به بیماری کووید ۱۹ نسبت به بزرگسالان به لحاظ جسمانی حساسیت کمتری دارند، اما آن‌ها به لحاظ روانی – اجتماعی از بزرگسالان آسیب پذیرتر هستند. قرنطینه شدن در خانه‌ها و موسسات ممکن است فشار روانی زیادی را به کودکان وارد می‌نماید. بسته شدن مدرسه، کاهش فعالیت در فضای باز، تغییر در ساعات و عادات غذایی و خواب، احتمالا سبک زندگی معمول کودکان را مختل می‌کند و می‌تواند به طور بالقوه باعث افزایش یکنواختی، پریشانی، ناشکیبایی،

1. Lu, Nie, & Qian
2. Gong
3. Maynard, Perlman & Kirkpatrick

Rabinia.com

www.rabinia.com

ناراحتی و تظاهرات عصبی و روانی گوناگون شود. شیوع خشونت خانگی و افزایش خشونت در اثر شیوع بیماری کووید ۱۹، می‌تواند سلامت روان کودکان را به مخاطره بیاندازد. همچنین کودکان تک والد و کودکانی که سرپرست خانواده هستند ممکن است از مشکلات منحصر به فردی رنج ببرند. از سویی دیگر بسته شدن ناگهانی مدرسه، لغو سفرهای از پیش برنامه‌ریزی شده، ماندن در خانه و ترس و ابهام درباره زمان پایان بیماری، ممکن است منجر به یاس و ناامیدی در کودکان شود. مشکلات روان‌شناختی زمانی تشدید می‌شود که کودک در مناطقی زندگی نماید که شیوع بیماری کووید ۱۹ بیشتر از سایر مناطق است (گاش و همکاران، ۲۰۲۰).

پژوهش حاضر مانند بسیاری از پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی همراه بود که از جمله می‌توان به محدودیت در دسترسی به فایل کامل برخی از مقالات که منجر به عدم ورود مقالات به روند بررسی شد. برخی از پژوهش‌هایی که بررسی شده است جنبه توصیفی دارند که در تعمیم نتایج باید احتیاط نمود. با توجه به اینکه نتایج این پژوهش نشان داد ممکن است شیوع بیماری کووید ۱۹ برای کودکان با پیامدهای روان‌شناختی همراه باشد، پیشنهاد می‌شود متخصصان و پژوهشگران در این زمینه بررسی‌های بیشتر به عمل آورند و در جهت بهبود و کاهش مشکلات روان‌شناختی ناشی از شیوع بیماری کووید ۱۹ مداخلات موثر و راهبردهای عملی طراحی نمایند.

منابع

Altafim, E. R. P., & Linhares, M. B. M. (2016). Universal violence and child maltreatment prevention programs for parents: A systematic review. *Psychosocial Intervention*, *25*(1), 27-38.

Cortese, S., Asherson, P., Sonuga-Barke, E., Banaschewski, T., Brandeis, D., Buitelaar, J., & Doepfner, M. (2020). ADHD management during the COVID-19 pandemic: guidance from the European ADHD Guidelines Group. *The Lancet Child & Adolescent Health*. 1, 1-10.

Cox, D. J., Plavnick, J. B., & Brodhead, M. T. (2020). A proposed process for risk mitigation during the COVID-19 pandemic. *Behavior Analysis in Practice*, 1-7.

Dalton, L., Rapa, E., & Stein, A. (2020). Protecting the psychological health of children through effective communication about COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, *4*(5), 346-347.

Fegert, J. M., Vitiello, B., Plener, P. L., & Clemens, V. (2020). Challenges and burden of the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic for child and adolescent mental health: a narrative review to highlight clinical and

Rabinia.com

www.rabinia.com

research needs in the acute phase and the long return to normality. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, *14*, 1-11.

Ghosh, R., Dubey, M. J., Chatterjee, S., & Dubey, S. (2020). Impact of COVID-19 on children: Special focus on psychosocial aspect. *education*, *31*, 34-42.

Golberstein, E., Wen, H., & Miller, B. F. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) and mental health for children and adolescents. *JAMA pediatrics*. 1, 1-10.

Gong, B., Zhang, S., Yuan, L., & Chen, K. Z. (2020). A balance act: minimizing economic loss while controlling novel coronavirus pneumonia. *Journal of Chinese Governance*, 4, 1-20.

Grechyna, D. (2020). Health threats associated with children lockdown in Spain during COVID-19. *Available at SSRN*, *1*, *356-376*.

Hölling, H., Schlack, R., Petermann, F., Ravens-Sieberer, U., Mauz, E., & KiGGS Study Group. (2014). Psychopathological problems and psychosocial impairment in children and adolescents aged 3-17 years in the German population: prevalence and time trends at two measurement points. *Bundesgesundheitsblatt*, *57*(7), 807-812.

Humphreys, K. L., Myint, M. T., & Zeanah, C. H. (2020). Increased risk for family violence during the COVID-19 pandemic. *Pediatrics*, *145*(4), 1-10.

Lee, J. (2020). Mental health effects of school closures during COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, *4*(6), 421.

Liu, J. J., Bao, Y., Huang, X., Shi, J., & Lu, L. (2020). Mental health considerations for children quarantined because of COVID-19. *The Lancet Child & Adolescent Health*, *4*(5), 347-349.

McGrath, J. (2020). ADHD and Covid-19: Current roadblocks and future opportunities. *Irish Journal of Psychological Medicine*, 1-22.

Maynard, M. S., Perlman, C. M., & Kirkpatrick, S. I. (2019). Food insecurity and perceived anxiety among adolescents: An analysis of data from the 2009-2010 National Health and Nutrition Examination Survey (NHANES). *Journal of Hunger & Environmental Nutrition*, 14 (3), 339-351.

Narzisi, A. (2020). Handle the autism spectrum condition during Coronavirus (COVID-19) stay at home period: Ten tips for helping parents and caregivers of young children. *Brain Sciences*,10, 207-211.

Park, I., Oh, S. M., Lee, K. H., Kim, S., Jeon, J. E., Lee, H. Y., & Lee, Y. J. (2020). The moderating effect of sleep disturbance on the association of stress with impulsivity and depressed mood. *Psychiatry Investigation*, *17* (3), 243-433.

www.rabinia.com

Roccella, M. (2020). Children and Coronavirus Infection (Covid-19): What to Tell Children to Avoid Post-traumatic Stress Disorder (PTSD). *The Open Pediatric Medicine Journal*, *10* (1). 14-19.

Shen, K., Yang, Y., Wang, T., Zhao, D., Jiang, Y., Jin, R., & Shang, Y. (2020). Diagnosis, treatment, and prevention of 2019 novel coronavirus infection in children: experts' consensus statement. *World journal of pediatrics*, 5, 1-9.

Viner, R. M., Russell, S. J., Croker, H., Packer, J., Ward, J., Stansfield, C., ... & Booy, R. (2020). School closure and management practices during coronavirus outbreaks including COVID-19: a rapid systematic review. *The Lancet Child & Adolescent Health*. 4, 1-8.

Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J., & Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak. *The Lancet*, *395*, 945-947.

World Health Organization (2020). *COVID-19 situation*.2020. Accessed: 7 Jun 2020.

Worlometers (2020) *https://www.worldometers.info/coronavirus/* Accessed: 7 Jun 2020.

Zhang, J., Shuai, L., Yu, H., Wang, Z., Qiu, M., Lu, L., ... & Chen, R. (2020). Acute stress, behavioural symptoms and mood states among school-age children with attention-deficit/hyperactive disorder during the COVID-19 outbreak. *Asian journal of psychiatry*, *51*, 10-20.

Zhu, N., Zhang, D., Wang, W., Li, X., Yang, B., Song, J., & Niu, P. (2020). A novel coronavirus from patients with pneumonia in China, 2019. *New England Journal of Medicine*. 15, 1-6.

Rabinia.com